

KFUKS
SOCIALE ARBEJDE

REDERNES FÆLLES FORTÆLLING

EN BESKRIVELSE AF REDERNES MÅLGRUPPE OG METODE

INDHOLDSFORTEGNELSE

INTRODUKTION	2
HVEM HJÆLPER VI?	3
HVEM ER KVINDERNE?	4
TRE KVINDETYPEN.....	5
Kvinde 1: Kvinden skal overleve	5
Kvinde 2: Kvinden skal stabiliseres.....	6
Kvinde 3: Kvinden skal (re)integreres	6
HVAD ARBEJDER VI FOR?	7
1. Sundhed	8
2. Relationer.....	8
3. Mental trivsel	9
4. Handlemuligheder	9
HVAD GØR VI?	11
HVORDAN ARBEJDER VI?	12
Hvem er vi, der arbejder med kvinderne.....	14
Vores faciliteter	15
AFSLUTNING	15

INTRODUKTION

Redernes fælles fortælling er resultatet af de workshops, der blev afholdt på alle Reder i begyndelsen af 2017. Her bidrog medarbejdere med erfaring og viden, om hvem vi arbejder med, hvad og hvordan vi gør i praksis og hvilke forandringer, som vi forsøger at skabe sammen med kvinderne. Mangeårig og alsidig viden og erfaring om Redernes arbejde blev italesat fra engagerede, erfarne og vidende medarbejdere.

Redernes fælles fortælling samler og sætter ord på alle de indsatser, der i dag udføres af Rederne og Redernes medarbejdere og beskriver den viden, der gennem mange år er blevet indsamlet om Redernes brugere. Fortællingen viser, hvilken forskel som Rederne forsøger at skabe for kvinderne og hvorfor vi er en vigtig medspiller for mange kvinders mulighed for at vende tilbage, eller være, i livet. Det er én fortælling på tværs af de enkelte enkelte Reder i København, Odense, Aarhus og Aalborg; de afholdte workshops viste nemlig, at Rederne har mange fælles træk og tilstrækkelig mange til, at det var både muligt og hensigtsmæssigt at beskrive arbejdet og målgruppen i ét samlet dokument. Denne samlede fortælling giver basis for systematik i indsatserne, forventningerne til medarbejdere og ledere samt fælles fodslag i fortalerearbejdet for målgruppen.

Redernes fælles fortælling er også rammen for det evaluering- og dokumentationssystem, som vi har opbygget, hvor vi indsamler information, der giver os relevant viden til det daglige arbejde med kvinden og skarpe analyser til at være fortalere for kvindernes sag og sætte den strategiske retning for Redernes arbejde.

Redernes fælles fortælling forsøger kort og præcist at give alle på Rederne og i KFUK's Sociale Arbejde inspiration og ord til at beskrive det arbejde, der foregår i dagligdagen. Det er en overordnet beskrivelse, som sætter rammen for Rederne, men i ihukommelse af at hver enkelt kvinde er noget helt særligt og at hver enkelt Rede har sin egen, typisk lokalt forankrede, historik.

Redernes Fælles Fortælling er ikke et statisk produkt. Vi bliver hele tiden klogere, og lærer af det, vi gør. Ligesom omverdenen omkring os ændrer sig i stadigt stigende tempo. Derfor vil der altid være behov for at søge nye innovative løsninger og veje i arbejdet med de allermost udsatte. Denne innovation skulle gerne tilvejebringes i et samspil mellem organisationen værdier, dygtige og erfarne medarbejders input, samt det data og den viden vi, og andre, fx i forskningsregi, indsamler om målgruppen og dens problematikker.

Redernes Fælles Fortælling er heller ikke en arbejdsgangsbeskrivelse. I forbindelse med metodeudviklingsprojektet er der blevet besluttet og nedfældet en lang række konkrete procedurer for både arbejde og måling. Ønskes detaljeret viden om disse forhold, henvises der til disse dokumenter.

HVEM HJÆLPER VI?

REDERNES KERNEMÅLGRUPPE:

Kvinder over 18 år med misbrugs- og/eller prostitutionserfaring.

Vi arbejder med alle kvinder uanset nationalitet. Vi har ingen øvre aldersgrænse for kvinderne, og vi hjælper unge kvinder og piger under 18 år videre til en relevant instans, når de er i kontakt med os. Vores indsatser er til for både de kvinder, der i dag er i prostitution og/eller har et aktivt

misbrug og de kvinder, der har en fortid i prostitution og/eller misbrug. Vi tilbyder hjælp til alle kvinder uanset hvor ofte, hvormeget og hvor længe de har været i prostitution eller haft et misbrug.

VORES FORSTÅELSE AF PROSTITUTION:

Socialstyrelsen definerer prostitution som "en handling, hvor mindst to handlende personer på markedsmæssige betingelser henholdsvis køber og sælger en prostitutionsydelse mod betaling". Rederne tager afsæt i denne definition men har en bredere forståelse, når målgruppen defineres. Det har vi, fordi vi ikke ønsker, at kvinder i periferien af Socialstyrelsens definition automatisk afvises, hvis de selv ser Reden som et relevant tilbud.

Vi arbejder derfor også med kvinder, der har en prostitutionslignende adfærd. Det er fx kvinder, som giver en seksuel ydelse for en modydelse fx et sted at sove, betaling af en barregning eller gaver, men hvor der ikke er en eksplicit forudgående aftale.

VORES FORSTÅELSE AF MISBRUG:

Verdenssundhedsorganisationen, WHO, definerer misbrug som et "forbrug af rusmidler, der har et omfang og sker på en måde, at det medfører legemlige, psykologiske og/eller sociale skader for den misbrugende eller dens omgivelser." Det er en bred definition, som passer til forståelsen hos Rederne med vort kendskab til målgruppen. På Rederne skeler vi ikke til, om rusmidlet er legalt eller ej, når vi taler om misbrug. Vi ser derimod på rusmidlets følger for kvinden og hendes omgivelser. Det betyder også, at vi ikke per automatik afviser kvinder, der indtager bestemte rusmidler, hvis de selv ser Reden som et relevant tilbud.

Rusmidler dækker alt, man kan indtage for at ændre, sløve eller stimulere sin psykiske tilstand fx alkohol, narkotika, euforiserende stoffer og lægeordineret medicin.

De fysiske faciliteter og personalemæssige ressourcer i dag gør, at kvinderne skal være fysisk selvhjulpne for at komme på en Rede. Hvis en kvinde ikke er fysisk selvhjulpne for eksempel ikke selv kan foretage toiletbesøg, hjælper vi hende videre til en relevant myndighed.

Rederne har desuden en række andre målgrupper bl.a. mænd, pårørende og unge, som der i større eller mindre omfang gennemføres indsatser og aktiviteter for.

HVEM ER KVINDERNE?

De kvinder vi møder på Rederne er forskellige for så vidt angår deres prostitutions- og misbrugserfaring, men også i forhold til deres egne evner og ressourcer til mestre deres pågældende livssituation. Vi har kvinder, som hører til gruppen af socialt udsatte og ekskluderede i det danske samfund. De er blandt de mennesker i prostitution og misbrug, som ikke samtidig formår at opretholde en tilværelse ved siden af. Ofte er kvinden afhængig af indtægten fra den næste kunde eller rusen fra det næste fiks, og hun mangler ressourcer til at tage kontrollen med sit liv tilbage. Det er derfor, at vi møder hende på Reden.

De problemer, som kvinderne har med i bagagen, er mange og komplekse. Det er derfor svært at generalisere, men vi forsøger alligevel her at fremhæve de karakteristika, som vi oplever er gennemgående for kvinderne på Rederne. Flertallet af kvinderne har psykosociale og fysiske problemer, der gør det svært for dem at fungere i dagligdagen og få tilværelsen til at hænge sammen. De kæmper med lavt selvværd, manglende selvfølelse og ingen selvtillid. Kvinderne er ofte faldet ud af det etablerede system eller har et utal af mislykkede forløb med kommunen bag sig. Det har givet mange af kvinderne en grundlæggende mistro, til at det etablerede system kan og vil hjælpe. Mistillid og usunde forhold kendetegner også store dele af kvindernes netværk. Ofte har de et ressource-svagt eller ikke-støttende socialt netværk, og flere er fanget i forhold, der er præget af udnyttelse og tvang. Mange

af kvinderne har ingen eller kun begrænset kontakt til familie og børn. En stor del af kvinderne har et komplekst sygdomsbillede med et generelt lavt fysisk sundhedsniveau og psykiske diagnoser for eksempel depression,¹ PTSD, bipolar affektiv sindslidelse og personlighedsforstyrrelser. Mange af kvinderne har været udsat for overgreb i barndommen eller på anden måde oplevet svigt og grænseløs adfærd fra personer i deres nære omgangskreds.

Samtidig møder vi også kvinder, der ikke misbrugende, men har gjort sig nogle få indledende erfaringer med prostitution, fx Sugardating. Det er typisk unge, som det er vigtigt at hjælpe, støtte og rådgive i forhold til at komme ud af den løbe-bane som vi ved kan ende rigtig galt for kvinden.

Gennem et systematisk arbejde med indsamling af viden og erfaring fra medarbejdere og ledere på Rederne, har vi konstrueret tre forskellige kvindetypologier. Det er en slags personaer eller idealtyper på kvinder, som siger noget om deres mestrings- og udsathedsniveau, og guider samtidig de aktiviteter eller ydelser, vi kan levere overfor kvinden samt de målsætninger, der for og med kvinden.

¹ Betegnelserne er fra WHO's klassifikationssystem ICD-10 over sygdomme og helbredsrelaterede lidelser.

Redemedarbejderes input på workshops

Systematisering og kvalificering af input
Gennemlæsning af andet skriftligt materiale fra Rederne
Feedback fra redemedarbejdere, arbejdsgruppemedlemmer og redeledere undervejs

Redernes fælles fortælling på skrift

TRE KVINDETYPEN

Alle kvinderne har deres egen historie, forskellige behov for støtte og forskellige ønsker til livet. Vi værner om, at vores tilgang til kvinden altid er, at vi møder hende, hvor hun er og arbejder med hende ud fra netop hendes ønsker og behov. Alligevel ser vi tre typer af kvinder på Rederne. Det er stereotyper, der sætter et ansigt på kvinderne, og gør det muligt for os at forklare omverdenen bredere i kvinder, der er i kontakt med Reden, og hensigten med Redens indsatser, mens de virkelige kvinder forbliver anonyme.

Kvinde 1: Kvinden skal overleve

På Rederne møder vi kvinder, som vurderes at være så udsatte, at deres liv er i fare eller vil tage varig skade, hvis der ikke sker en ændring af deres livssituation. De kan og så have en så kaotisk eller destruktiv adfærd, at de er til fare både for sig selv og andre.

Det er kvinder, som ingen kontrol og intet overblik har med deres tilværelse herunder sundhed, bolig og økonomi. Deres misbrug gør dem kaotiske og ude af stand til at mærke sig selv og egne basale behov for eksempel til søvn og mad. Ofte har de lavt selvværd og dårlig selvtillid, og de kan være selvmordtruede og selvskadende. Livet lever de fra dag til dag, risikofyldt og uden rytme eller struktur. De er isolerede, har intet støttende netværk og har i stor grad afskåret sig fra at modtage ydelser eller få anden hjælp fra det etablerede offentlige system.

For disse kvinder handler det om at kunne opretholde et liv uden at have en livstruende adfærd over for andre eller være i livstruende fare på grund af egen livssituation eller egen eller andres adfærd. En vej til at opnå dette er, at der sker forandring på de fire dimensioner af kvindens liv.

Vores indsatser sigter derfor mod, at kvinden bliver i stand til selv at kunne dække mad-, hygiejne- og søvnbehov. Det vil give hende et stabilt fundament i hverdagen, at de basale, fysiske behov dækkes. Det vil også give hende overskud til at begrænse den allermost kaotiske og helbredsskadelige adfærd i prostitution og misbrug, der kan være livstruende. Samtidig har vores indsatser til hensigt, at hun får (gen)opbygget en grundlæggende lyst til livet, der opstår i takt med, at hun (gen)oplever et håb for eget liv. Hun behøver ikke nødvendigvis at vide præcist hvilken hjælp, der er behov for, men hun skal nå til et sted, hvor hun oplever at have tilstrækkelig indflydelse på sin egen situation til at kunne række ud efter hjælp, når der opstår behov. Sluttelig er det vigtigt, at hun med vores indsatsers støtte får et ønske om og evner at fastholde kontakten til Reden, der vil være livlinen, hvis der fremad i livet opstår livstruende problemer, og der fortsat ikke er et støttende netværk.

Kvinde 2: Kvinden skal stabiliseres

Der er en større gruppe kvinder på Rederne, som har et grundlag og potentiale til at opbygge en stabil dagligdag og tilværelse.

Det er kvinder, der er ekstra psykisk sårbare, fordi de er bevidste om deres problematiske situation og konsekvenserne heraf. De er angste for på den ene side at vedblive at være i samme situation i fremtiden og på den anden side det uoverskuelige i at skabe forandringer. De er ustabile og har en meget uforudsigelig hverdag, der er præget af misbrug, sidemisbrug og økonomisk afhængighed af prostitution. Små udfordringer kan vælte deres tilværelse og resultere i, at de eksempelvis ikke fremmøder til misbrugsbehandling eller kommer i konflikt med naboer og får boligen opsagt. Problemerne opstår ofte som konsekvens af, at de mangler overskud og kompetencer til at strukturere dagligdagen og skabe sammenhæng i tilværelsen. Basale ting i tilværelsen eksempelvis at føre husholdning eller overholde mødeaftaler er udfordrende, og besværliggøres yderligere af, at kvinderne ofte mangler et støttende netværk og har dårlige oplevelser fra samarbejder om hjælp med det offentlige system i bagagen.

Det handler for disse kvinder om at opnå en større kontrol med deres tilværelse og skabe en hverdag med færre og mindre udsving. En vej til at opnå dette er, at der sker forandring på de fire dimensioner af kvindens liv.

Vores indsatser har derfor til hensigt at støtte, at kvinden bliver stabil i sin misbrugsbehandling, og at hun kan holde sit sidemisbrug begrænset. Ligeledes skal hun opnå kontrol med sine fysiske sygdomme og psykiske lidelser og blive i stand til at søge hjælp, når der opstår behov. I tillæg til at stabilisere sit helbred er det afgørende, at vores indsatser bidrager til, at hun får en stabil bolig mæssig base og har kompetencer til at kunne opretholde en struktur og rytme i dagligdagen. Stabiliteten i tilværelsen kommer også ved, at vi i indsatserne sigter mod at sætte hende i stand til at være selektiv, omkring hvem hun omgås, og at distancere sig fra ikkemeningsfulde relationer i sit netværk. Sluttelig er det væsentligt, at svære følelser ikke får lov at vælte hendes dagligdag og tilværelse. Vores indsatser har derfor fokus på, at hun opnår kompetencer til at kunne håndtere svære følelser eller kunne søge hjælp, når det er nødvendigt.

Kvinde 3: Kvinden skal (re)integreres

Vi møder en række kvinder på Rederne, som har en stabil dagligdag og med den rette støtte vil kunne (re)integreres i det omkringliggende samfund og leve et selvstændigt liv som den typiske dansker.

Det er kvinder, der til trods for den stabile tilværelse de har etableret ofte er isolerede, ensomme og udfordret på at indgå i det omkringliggende samfund, eksempelvis fordi de mangler faglige kompetencer eller har en plettet straffeattest. I mødet med det omkringliggende samfund spænder deres begrænsede erfaring med de sociale spilleregler ben for at knytte venskaber, og de oplever skyld, skam og stigmatisering i mødet med andre mennesker eller det offentlige system. Kvinderne har komplekse familierelationer og en ustabil tilknytning til egne børn. Deres liv er præget af kroniske sygdomme og smerter og følge-

skader fra misbrug og prostitution, der hindrer dem i at komme videre i livet.

Det handler for disse kvinder om at få de rette faglige og sociale kompetencer til at realisere deres ønskede fremtidssituation og få håndteret de fysiske og psykiske mén og ar, som misbrug og prostitution har påført dem. En vej til at opnå dette er, at der sker forandring på de fire dimensioner af kvindens liv.

Vores indsatser søger derfor at understøtte, at kvinden kan fastholde de svære livsstilændringer også på lang sigt og får et sygdomsniveau, der ikke begrænser tilværelsen. Det indebærer også, at hun kommer endeligt ud af

prostitution og bliver stoffri. Gennem vores indsatser skal hun blive i stand til selvstændigt at kunne etablere og fastholde de meningsfulde relationer til partner, familie, børn og venner og have ét netværk, der er godt for hende. Hun skal også have oparbejdet et grundlæggende selvværd, der er robust, så hun kan stå i mod og handle på de psykiske og følelsesmæssige udfordringer, der kan opstå i livet på samme vis som tilfældet er for andre mennesker i det omkringliggende samfund. Sluttelig har vores indsatser til hensigt, at hun får gang i en holdbar fremtidsplan og undervejs kan træffe valg og tage beslutninger, der er hensigtsmæssige for netop hende.

HVAD ARBEJDER VI FOR?

REDERNES STRATEGISKE PEJLEMÆRKE:

Vi ønsker at give den enkelte grundlaget for at øge sin livskvalitet og forbedre livssituation for sig selv og - hvis hun ønsker det - forlade prostitution.

Uanset hvilken af de fem Reder i Danmark, som kvinden træder ind på, yder vi en indsats, der støtter hendes tro på sig selv og evne til at udnytte de muligheder og tilbud, som fremmer hendes livsvilkår. Vi arbejder både for at øge kvindens livskvalitet og forbedre hendes livssituation. Det gør vi, fordi det for gruppen af kvinder, der besøger

Reden, ikke er en selvfølge, at livskvalitet og livssituation hænger sammen. Kvinden kan opleve at have fået større livskvalitet, selvom der ikke er synlige fysiske forandringer i tilværelsen. Omvendt kan der være sket fysiske forbedringer af kvindens livssituation uden, at hun føler øget livskvalitet.

VORES FORSTÅELSE

Redernes forståelse af livssituation og livskvalitet er erfarings- og værdibaseret:

Livssituation:

- Summen af alle objektive aspekter i kvindens tilværelse. De objektive aspekter indeholder både de konkrete, fysiske domæner af tilværelsen fx helbred, beskæftigelse, netværk, økonomi og bolig og de målbare kompetencer, ressourcer og evner, som kvinden besidder til at tilgå og mestre tilværelsen.

Livskvalitet:

- Kvindens subjektive oplevelse af sin tilværelse i relation til sine mål, forventninger, standarder og bekymringer. Man kan også se det som kvindens egen tilfredshed med livet som helhed.
- Lægger sig op af WHO "Quality of Life" definition.

Der er fire overordnede dimensioner af livet, som vores erfaring har vist os, er de vigtigste brikker i at opbygge en livskvalitet og livssituation, der giver anledning til et godt liv. Alle vores indsatser på Rederne har derfor til formål at

styrke disse fire dimensioner af kvindens liv. Beskrivelserne af kvindernes situation og udfordringer indenfor de fire dimensioner, som præsenteres nedenfor, bygger primært på Redernes egne oplevelser og erfaringer med kvinderne.

1. Sundhed

Kvinderne, som vi møder på Rederne, har helbredsudfordringer. Det lave sundhedsniveau er resultatet af mange års social udsathed, misbrugsproblemer og et liv i prostitution. Noget så basalt som at få tilstrækkelig mad og væske, der holder kroppen sund og i balance, er hos mange af kvinderne en udfordring. Rusmidlers euforiserende virkning nedsætter nemlig kvindens sult og tørst.² Misbrug mindsker også kvindens evne til at tage vare på sig selv og hendes dømmekraft. Jo større misbrug desto mere skadelig bliver hendes misbrugsadfærd ofte. For eksempel kan hun være mere kaotisk og derfor mindre opmærksom på kvaliteten af sin narkotika. Risikovilligheden ses også i prostitutionsadfærd, hvor hun kan indvilge i at have kunder uden kondom eller på usikre steder, så der er penge til det næste fiks.³ Kvinderne med prostitutionserfaring oplever ofte fysiske og psykiske følgevirkninger af prostitutionen for eksempel skadet seksualitet og psykiske problemer, der kan lede til egentlige psykiske diagnoser.⁴ Sundhedsniveauet kan spænde ben for andre forbedringer af kvindens livssituation og mindske livskvaliteten, hvis helbredsproblemerne gør det svært at udnytte en forbedret livssituation. Det er derfor vigtigt, at kvinden får et kropsligt overskud og er fri for sygdom, eller at hun har fundet en måde at håndtere kroniske fysiske og psykiske sygdomme, der ikke begrænser hendes ønskede tilværelse eller gør det i mindst mulig omfang.

Gennem vores indsatser støtter vi derfor kvinden i at kunne have overblik over sit sundhedsniveau og sygdomsbillede, opsøge hjælp hos relevante sundhedsmyndigheder, gennemføre behandling og generelt tage vare på sig selv. Kvinderne, der besøger Rederne, har meget forskellige sundhedssituationer, og vi tager altid udgangspunkt i den enkelte kvindes unikke situation og hendes potentiale. Mens det for nogle kvinder er en væsentlig forbedring af sundheden at begynde at få tilstrækkelig med ernæring og søvn, vil det for andre kvinder være behandlingen af psykiske lidelser, som gør en mærkbar forskel i livskvaliteten.

2. Relationer

Kvinderne, der besøger Rederne, har som følge af deres misbrugs- og prostitutionserfaring ofte kun få, relationer tilbage. De fleste har mistet eller kun sporadisk kontakt med familiemedlemmer, der har trukket sig gennem tiden som følge af kvindens kaotiske liv, eller hvor kvinden selv har brudt kontakten, fordi det er svært at opretholde et dobbeltliv. Kvindens få relationer er ofte skrøbelige og utilregnelige, for eksempel hvis det er til andre kvinder i miljøet, der er socialt udsat som hende selv. De fleste af kvinderne har dårlige oplevelser med relationer i bagagen for eksempel voldelige kærestere eller en hård familieopvækst. Sjældent har de stor erfaring med et 'normalt' socialt kodeks for godt samvær. Nogle af de kvinder, der er i prostitution, oplever at blive udnyttet og få udøvet tvang over sig. Kvinderne kan som andre mennesker være mere eller mindre sociale, men

alle har brug for relationer, der er positive og støttende. Det bliver kun endnu mere vigtigt, at kvinden har et støttende netværk og tillid til andre, når hun arbejder på forandring eller at undgå tilbagefald, så der er nogen at spørge om hjælp. At kvinden har relationer, som hun kan dele livet med, er vigtigt for at kunne fastholde sin tilværelse og føle livskvalitet.⁵ Gennem vores indsatser støtter vi derfor kvinden i at etablere og fastholde meningsfulde relationer og fjerne sig fra relationer, hvor hun oplever tvang, overgreb og andre uhensigtsmæssigheder. Vi støtter kvinden i at opbygge sociale kompetencer og lære egne og andres grænser at kende. Vi tager på Rederne altid udgangspunkt i den enkelte kvindes relationer. For én kvinde kan det handle om at blive bragt i fysisk sikkerhed fra en voldelig bagmand, mens det for en anden kvinde kan handle om at få reflekteret over sine relationer og etableret et lille netværk udenfor misbrugs- og prostitutionsmiljøet.

3. Mental trivsel

Kvinderne, der kommer på Rederne, er ofte ustabile i deres psykiske velbefindende. Kvindens misbrugs- og prostitutionserfaring og det miljø, hun lever i med andre i samme situation, ekskluderet af samfundet er ikke befordrende for at være i psykisk balance.⁶

Det kommer oveni, at mange af kvinderne har en opvækst eller andre oplevelser fra senere i bagagen, der aldrig har bekræftet dem i, at de er gode og tilstrækkelige som de er. Ofte har kvinden på grund af misbruget og prostitutionen svært ved overhovedet at mærke sig selv. De fleste har derfor lavt selvværd og ingen selvtillid eller selvfølelse. Det gør det svært at mærke livskvalitet eller have overskud og mod på at turde skabe ændringer i sit liv frem mod en bedre livssituation.

Gennem vores indsatser støtter vi derfor kvinden i at forbedre sin relation til sig selv. Vi støtter hende i at mærke sig selv, opbygge nye positive fortællinger om sig selv og bedre håndtere traume, stigmatisering, skyldfølelse og ensomhed. Noget hun ofte oplever som følge af sin prostitutions- og misbrugserfaring og generelle sociale udsathed. Vi arbejder med at løfte hendes motivation og tro på, at også hun har ret til et liv og en god tilværelse. Det handler også om, at kvinden lærer at være sig selv sammen med andre. Vi tager altid udgangspunkt i den enkelte kvindes situation og potentiale, når vi møder hende. Det vil være meget forskelligt, hvad der fylder hos kvinden alt afhængig af hendes livshistorie og nuværende situation. For en kvinde, der er på vej tilbage ud i samfundet, kan det at lære at håndtere skam- og skyldfølelse over fortiden være det afgørende for at øge hendes velbefindende sammen med andre og på en arbejdsplads, mens det for andre kvinder kan være det at opdybe egne kompetencer, der giver større selvtillid og øger trivslen.

4. Handlemuligheder

Kvinderne, som er i kontakt med Rederne, har sjældent haft mange muligheder i tilværelsen og er ofte ikke i stand til at handle, når der opstår muligheder. Misbrug og skadevirkningerne af et liv i prostitution giver for mange kvinder udfordringer med bare at strukturere og komme gennem en almindelig dagligdags gøremål. Der kan derfor være langt til egentlig beskæftigelse og uddannelse eller at kunne leve selvstændigt og velfungerende i en bolig. Generelt mangler kvinden de faglige kompetencer og en uddannelse, der giver beskæftigelsesalternativer til prostitution og kontrol med egen økonomi.⁷

De manglende faglige kompetencer medvirker også til, at det er svært for kvinden at finde rundt i det offentlige system samt forstå egne rettigheder og pligter. For mange af kvinderne, der gennem længere perioder har levet på kanten af samfundet, virker det uoverskueligt at få overblik og nå frem til realiserbare løsninger, der kan forbedre deres livssituation. Det er vigtigt, at kvinden får flere muligheder og bliver i stand til at handle på dem, hvis hun skal opbygge en bedre livssituation. Ligeledes vil følelsen af

større kontrol med egen tilværelse og dét at få skabt sammenhæng mellem ønsker, behov og mål skabe tilfredsstillelse og give større livskvalitet hos kvinden.

Figuren ovenfor opsummerer de fire dimensioner af livet, og hvad vi arbejder hen imod indenfor den enkelte dimension.

Gennem vores indsatser støtter vi kvinden i at se sine muligheder i livet og selv at tage kontrol, med hvordan netop hun ønsker at indrette sin tilværelse. Vi støtter hende i selvstændigt at kunne skabe eller udnytte muligheder, som fremmer hendes livsvilkår. Vi arbejder med, at kvinden får overblik over sin bolig-, økonomi- og beskæftigelsessituation, lærer sine rettigheder og pligter at kende og bliver i stand til at træffe konstruktive, realistiske beslutninger på egne vegne. Vi støtter også, at kvinden får de tilstrækkelige faglige kompetencer og praktiske færdigheder til at etablere og fastholde den ønskede tilværelse. Vi tager altid udgangspunkt i den enkelte kvindes situation. Mens det for nogle kvinder er en væsentlig forbedring af egne handlemuligheder og øger følelsen af kontrol med eget liv at kunne organisere dagligdagens praktiske gøremål, er det for andre kvinder det at få overblik over fremtidsmuligheder og begynde at handle på dem, der gør forskellen.

2 Stofmisbrug i socialfagligt perspektiv, udgivet af Servicestyrelsen, 2010.

3 Redegørelse fra ekspertpanelet om kokainmisbrug, udgivet af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2010.

4 Prostitution i Danmark, Servicestyrelsen, 2007.

5 Bekræftes i Aspekter ved prostitution – faglige redskaber til sagsbehandlere og andre fagpersoner, Servicestyrelsen, Kompetencecenter Prostitution, 2009

6 Bekræftes i Prostitution i Danmark, Servicestyrelsen, 2007.

7 Prostitution i Danmark, Servicestyrelsen, 2007.

HVAD GØR VI?

På tværs af alle Reder arbejder vi i praksis med elleve indsatsområder. De elleve indsatsområder støtter op om en eller flere af de fire dimensioner nævnt i forrige afsnit, som er brikkerne til en bedre livssituation og øget livskvalitet for kvinden. De elleve indsatsområder er også dér, hvor vi mener, at vi med Redernes rammer, ressourcer og kompetencer kan gøre den største forskel for kvinden.

litet for kvinden. De elleve indsatsområder er også dér, hvor vi mener, at vi med Redernes rammer, ressourcer og kompetencer kan gøre den største forskel for kvinden.

INDSATSONOMRÅDER:	VI ARBEJDER MED:
1. Misbrug	Kvindens bevidsthed om sit misbrug og misbrugskonsekvenser og hendes motivation og evner til at arbejde med en mindre skadelig misbrugsadfærd og at reducere omfanget af sit misbrug.
2. Fysisk sundhed	Kvindens motivation og evner til at modtage og deltage i behandling, at hun har vaner og rutiner, der understøtter et godt fysisk helbred, og at hun selv kan reagere på fysiske symptomer, opsøge lægehjælp efter behov og håndtere sit sygdomsbillede.
3. Bolig	Kvindens motivation og evner til at skabe en stabil, permanent og for hende relevant bolig-mæssig base i fx egen bolig, bofællesskab eller plejebolig. Der er fokus på de praktiske foranstaltninger fx at ansøge om en bolig, kvindens evner til at føre husholdning og fastholde en bolig og det psykiske velvære hos kvinden ved at opholde sig i en bolig.
4. Psykiske lidelser	Kvindens motivation og evner til at modtage og deltage i behandling, at hun har vaner og rutiner, der holder diagnosticerede og ikkediagnosticerede psykiske lidelser under kontrol, og at hun er i stand til at reagere på symptomer, opsøge lægehjælp efter behov og håndtere sit sygdomsbillede.
5. Prostitution	Kvindens bevidsthed om konsekvenserne af prostitution og hendes motivation og evner til at passe på sig selv i prostitution og reducere omfanget af sin prostitution.
6. Økonomi	Kvindens motivation og evner til at opretholde et forsørgelsesgrundlag, herunder at hun har et økonomisk overblik og kan håndtere sin egen økonomi fx budgettere, forbruge hensigtsmæssigt, opspare og afbetale gæld.
7. Netværk	Kvindens sociale kompetencer, hendes evner til at forstå hvilke relationer, der er gode for hende, og hendes ønske om og evner til at gøre sig fri af ikkemeningsfulde relationer og (gen) etablere og fastholde de meningsfulde relationer til familie, venner og bekendte.
8. Beskæftigelse	Kvindens bevidsthed om værdien i at få et meningsfuldt indhold i hverdagen, og at hun har overblik over sine muligheder og opnår de faglige kompetencer og praktiske færdigheder, der kan rykke hende tættere på hendes mål, hvad enten det er praktik- og aktiveringstilbud i Rede, privat eller offentlig regi, frivilligt arbejde, alternative uddannelses- og beskæftigelsesforløb eller ordinær beskæftigelse og uddannelse.
9. Vold	Kvindens kapacitet til at håndtere og overkomme voldsepisoder eller trusler om vold og hendes evner til at forstå og undgå situationer og konflikter, hvor hun gør sig selv udsat.
To tværgående indsatsområder:	
10. Trivsel	Kvindens psykiske velbefindende i sin livssituation og sit liv herunder hendes selvværd, selvtillid og selvfølelse og hendes evne til at håndtere sin egen trivsel.
11. Mestringsevne	Kvindens generelle ressourcer og kompetencer til at opfylde egne ønsker og behov, skabe muligheder, tage beslutninger og løse udfordringer og problemer i sin tilværelse.

På Rederne har vi mange og forskellige ydelser indenfor hvert indsatsområde og på tværs af indsatsområder. Nogle ydelser har vi altid og hele året rundt og andre ydelser gives på bestemte tidspunkter og/eller for en kortere periode. Redernes udbud af ydelser varierer, da det tilpasses

behovene hos gruppen af kvinder, der benytter den enkelte Rede. Ydelserne tilbydes til kvinden ud fra hendes behov og ønsker og ud fra en faglig vurdering, af hvad der er hensigtsmæssigt og relevant.

EKSEMPLER PÅ YDELSER:

- Brobygning til private og offentlige aktører og samarbejdspartnere
- Følgeskab
- Uddeling af kondomer, værktøj, tøj, sko, hygiejneartikler mv.
- Traditionsarrangementer
- Rådgivning, vejledning og information
- Hjemmebesøg
- Fællesmåltider og andre madordninger
- Sociale aktiviteter inde på og ude af huset
- Bisidning
- Sundhedstjek og –behandling
- Overnatningsmulighed
- Beskæftigelsesorienterede-aktiviteter
- Terapi

Indenfor indsatsområderne arbejder vi med, og for, kvinden inden, under og efter, at hun modtager et konkret tilbud fra kommunale eller andre private aktører på fx en lejekontrakt til en bolig, et behandlingsforløb i forbindelse med misbrug eller en arbejdsprøvning. Vi gør det gennem vores tilbud af ydelser i den direkte relation med kvinden og i de tværfaglige samarbejder med de kommunale og

private aktører. I de tværfaglige samarbejder er vi ofte den brobyggende funktion mellem kvinden og den kommunale eller private aktør, der arbejder med kvinden om et tilbud. Vi støtter her kvinden i at få indgået hensigtsmæssige aftaler og dernæst at opfylde de krav og forventninger, der er til hende, når hun modtager tilbuddet.

HVORDAN ARBEJDER VI?

Når vi møder en kvinde på Reden tager vi altid udgangspunkt i netop hendes situation, behov og ønsker. Vi har på Rederne en individuel-orienteret tilgang, der giver plads til den enkelte kvinde. Det betyder, at vi ikke forsøger at få kvinden til at passe til et standardtilbud fra hylden, men derimod laver vi dét tilbud, der kan løse dét problem eller opfylde dét ønske, som kvinden har. På Rederne overlader vi derfor aldrig kvinden til sig selv. Hvis vi vurderer, at andre aktørers tilbud passer bedre til kvinden, hjælper vi hende videre dertil. Samtidig skal det selvfølgelig siges, at mangeårig erfaring og praksis har givet anledning til en viden om, at mange kvinder har gavn af, eller efterspørger, en given mængde af tilbud. Et eksempel kunne være højtidsarrangementer, sundhedstjek eller fællesspisning, og derfor gennemføres disse konsekutivt.

Vi arbejder på Reden helhedsorienteret. I praksis betyder det, at vi i løbet af vores kontakt med kvinden kommer i berøring med de elleve centrale områder af kvindens liv, som også er vores indsatsområder. Vi laver ikke nødvendigvis en indsats på alle områder, ligesom vi ikke nødvendigvis arbejder med områderne på samme tid og på samme måde. Vi arbejder ud fra kvindens behov og ønsker sammenholdt med vores fagprofessionelle vurdering, af hvordan kvinden bedst realiserer sine ønsker og mest hensigtsmæssigt får dækket sine behov. Livsændringer foregår sjældent som en lineær udvikling, der kan tidsaf-sættes. På Rederne arbejder vi derfor ikke med tidsaf-grænsede forløb eller med en forventning om, at kvinden skal udvikle sig efter en standardkurve. Det betyder, at vi skræddersyr tilbuddet til den enkelte kvinde.

Vi arbejder i udgangspunktet gennem dialog med kvinden. Det gør vi, fordi vi tror på, at ændringer i kvindens

livsstil bliver mest holdbare, hvis det er kvindens eget valg og handling, der ligger til grund for ændringerne, fremfor at hun har været passiv modtager. Kvinden skal opleve Reden som en støtte i øjeblikket uden at blive afhængig af Reden på lang sigt.

I dagligdagen på Rederne er vores arbejde i høj grad baseret på de fire byggeklodser i De små skridts metode.⁸ Vi arbejder ud fra tanken om "forandringsparadokset", der handler om, at det, at der ikke er noget krav om forandring, faktisk kan være fremmende for forandring. Overfor nogle kvinder "sidder vi derfor på hænderne", så Reden bliver et fristed. Et fristed kan være netop det, en kvinde har brug for i en periode. Fristedet vil få udviklingen til at ske af sig selv som en automatisk sideeffekt af at være et trygt og rart sted. Vores aktiviteter, daglige rutiner og fysiske rammer er også indrettet på en måde, der skal gøre det nemmere for kvinderne at træffe de hensigtsmæssige valg og tage de små skridt frem. Det kaldes "nudging" og er for eksempel, at vi har tilbud om sundhedstjek inde på Reden, hvor kvinden kan tale med en læge, når hun alligevel er forbi efter værktøj. Vi arbejder i det daglige med "kærlige puf" overfor kvinden, hvor vi aktivt tilbyder og ansører kvinden til at se nye muligheder, arbejde med sine udfordringer og tage imod tilbud. Der kan være kvinder på Rederne, som er dårlig hjulpet af de tre første byggeklodser, og hvor det er, at vi på Rederne må tage ansvaret for kvinden. Det kan være, hvis hun er akut livstruet. Her er kvindens inddragelse, valgfrihed og eget ansvar sekundært. Her handler det for os om at sikre kvindens overlevelse.

⁸ Se detaljeret beskrivelse i De små skridts metode (Landsforeningen af VæreSteder), hvor en del af afsnittets tekst er lånt fra.

Al vores samarbejde med en kvinde er betinget af, at der eksisterer en tillidsfuld og robust relation. En stor del af vores arbejde på Rederne handler derfor om at skabe kontakt med kvinden og opbygge og fastholde en relation. Det er herigennem, at kvinden tør dele sine problemer og får mod på at sige ja til ydelser. Det er også herigennem, at vi får mulighed for at give de kærlige puf og udfordre kvindens problemløsningsstrategier, uden at hun oplever det som endnu en afvisning eller et potentielt nyt svigt. Vi møder alle kvinder i øjenhøjde og uden fordomme. Vi er anerkendende og viser empati i samtaler og aktiviteter med kvinden, så hun føler sig lyttet til og taget alvorligt. I praksis betyder det eksempelvis, at vi kender kvindens navn og aktivt byder hende velkommen ind i fællesskabet på Reden, at vi viser hende opmærksomhed, når vi møder hende på gaden gennem det opsøgende arbejde, at vi støtter hende før, under og efter en indlæggelse hos offentlige sundhedsinstanser, og at vi er fleksible i hvordan og hvornår kvinden kan komme i kontakt med Reden. Mange af kvinderne har en grundlæggende mistillid til andre mennesker, og opbygningen af en relation er derfor en krævende faglig indsats, hvor der samtidig er brug for den enkelte medarbejders særlige fingerspidsfølelse for, hvor kvinden er i det givne øjeblik.

Vi er i vores indsatser især inspireret af tre tilgange; den skadesreducerende tilgang, recovery-tilgangen og den rettighedsbaserede tilgang. Det er teoretiske tilgange, som sætter den overordnede og værdimæssige ramme for vores indsatser og konkrete metoder på Rederne.

Den skadereducerende tilgang betyder, at vi gennem indsatserne forsøger at mindske de fysiske, psykiske og sociale skader, som misbrug og prostitution medfører for den enkelte kvinde, og samtidig forbedre funktionsevnen og livsmulighederne.⁹ Det væsentlige her er, at det ikke er en præmis eller et mål for vores indsatser, at kvinden skal blive stoffri eller forlade prostitution. I praksis betyder det, at vi ikke sætter øget livskvalitet og en bedre livssituation lig med nødvendigvis at være ude af prostitution og stoffri. Vores fokus i mødet med kvinden er derfor på de negative følgevirkninger fremfor på spørgsmål, om hvorvidt kvinden skal have et misbrug og være i prostitution eller ej. Vores erfaring er at ved at reducere skader og støtte kvinden i at have en mere hensigtsmæssig adfærd i sit misbrug og sin prostitution, opnår hun en større livskvalitet og –situation. Noget der bliver en katalysator for at mindske omfanget og i sidste ende ofte gør hende nysgerrig på en dag at få et liv uden misbrug og prostitution.

Recovery-tilgangen betyder, at vi gennem indsatserne forsøger at støtte kvinden i at mestre udfordringer ved egne funktionsbegrænsninger og få genopbygget oplevelsen af mening i livet. Vi tror på, at selvom man har fysiske og psykiske kroniske sygdomme og vedblivende ar og mén fra misbrug og prostitution, så kan man få et godt liv. Det kan man, fordi alle kan tage skridt med den rette støtte. I praksis betyder det, at vi støtter kvinden i at komme videre fremfor at forsøge at vende tilbage til fortiden og tilværelsen inden misbrug og prostitution. Det gør vi ved på tværs af vores indsatser at fokusere på det positive. Vi ser kvindens ressourcer, ønsker og muligheder fremfor be-

grænsningerne. Vi arbejder med kvinden ved at skabe nyt indhold i og på sigt mening med livet på trods af de begrænsninger, der følger med en fortid i misbrug og prostitution. Vi bærer håbet for kvinden, når det til tider svigter hos kvinden selv. Da vi ser på kvindens ressourcer, betyder det også, at vi arbejder på en måde, der bringer kvinden selv i spil. Hun inddrages, så hun får selvbestemmelse og indflydelse på eget liv.

Den rettighedsbaserede tilgang betyder, at vi gennem indsatserne forsøger at få kvindens rettigheder opfyldt og samtidig styrke hendes evne til selv at kræve sine rettigheder hos offentlige myndigheder. Mange danske såvel som udenlandske kvinder, som vi møder på Rederne, mangler grundlæggende rettigheder. Ofte har kvinderne ikke viden om hvilke rettigheder og medfølgende pligter de har, og dernæst hvor og hvordan de skal få adgang til deres rettigheder. Mens vi derfor på Rederne dækker kvindens behov, arbejder vi sideløbende med at opbygge hendes vidensniveau, kompetencer og ressourcer til selv at kunne henvende sig til og indgå i samarbejder med de relevante myndigheder. Det er vigtigt, at hendes rettigheder på sigt bliver opfyldt af myndighederne, så løsningerne bliver holdbare, og kvinden ikke bliver afhængig af Redens ydelser.

Hvem er vi, der arbejder med kvinderne

Vi er en medarbejdergruppe, der arbejder i et tæt, professionelt fællesskab og på tværs af mange forskellige faglige discipliner. De fleste af os har en socialfaglig, sundhedsfaglig eller pædagogisk baggrund, men vi er også flere med andre uddannelser og karrierer bag os. Vi favner derfor bredt, og det gør, at vi kan give kvinderne et helhedsorienteret tilbud.

Rederne har også tilknyttet frivillige, som er med til at skabe det ekstra overskud i hverdagen, der giver en god, omsorgsfuld stemning på Reden. Vi har desuden vigtige samarbejder med en række eksterne partnere, der også leverer ydelser inde på Reden for eksempel læger og sygeplejersker, der er tilknyttet de lokale sundhedsklinikker.

Vores faciliteter

Rederne er indrettet som et hjem. Der er daglige rutiner med fælles måltider, ugentlige sociale aktiviteter til rekreation og traditionelle fejring af for eksempel jul og fødselsdage. Der er også regler for, hvad man må og ikke må og huslige pligter som for eksempel at hjælpe til med oprydningen på fællesarealer. Ligesom i en familie kender vi kvinderne, der kommer på Reden, og nye kvinder gør vi en proaktiv indsats for at lære at kende og byde velkommen ind i fællesskabet.

Alle Reder er placeret i eller tæt ved misbrugs- og prostitutionsmiljøet i henholdsvis København, Odense, Aarhus og Aalborg. Det gør os let tilgængelige for kvinderne, og giver samtidig medarbejderne det bedste afsæt til altid at have fingeren på pulsen med tendenser og udvikling i miljøet. Vi har fleksible åbningstider, der er lokalt afstemt efter kvindernes behov. Medarbejderne kan mødes både inde på og udenfor Reden, og kontakten kan være ansigt-til-ansigt, over mail, sms eller telefon, således at samarbejdet ikke begrænses af, at kvinden skal fremmøde fysisk på Reden.

AFSLUTNING

I det foregående har vi gennemgået det, vi har kaldt for ”Redens Fælles Fortælling”. Det er et papir, der er resultatet af en længere proces, hvor de enkelte Reder har delt viden og erfaringer og fundet kommonaliteter i arbejdet, tilgangen, ydelserne og målgruppen, der forrede, at man behandlede Rederne som ét samlet hele i stedet for geografisk spredte og diffuse institutioner.

Vi fandt frem til en fælles forståelse af nuværende eller tidligere prostitution og/eller misbrug som den centrale markør til identifikation af vores målgruppe. Dernæst så vi på tre kvindetyper, der dels sagde noget om variationen i udsathed og mestringsevne blandt Redernes brugere, og som samtidig definerede målsætningerne for de indsatser, vi har for, og med, kvinden.

Den overordnede målsætning for alle Redernes brugere er at skabe vedholdende grundlag for at brugerne kan øge deres livskvalitet, og at de kan håndtere deres egen livssituation. Vores forståelse af livskvalitet og livssituation bunder i vores værdier som organisation og vores erfaring, gennem mange år, med målgruppen.

Vi foldede derefter disse to begreber ud i fire dimensioner som vores arbejde med kvinderne retter sig mod; sund-

hed, relationer, mental trivsel og handlemuligheder. Konkret er det vores metodiske antagelse, at disse fire områder primært påvirkes i arbejdet med 9 specifikke indsatsområder (beskæftigelse, bolig, netværk, økonomi, fysiske sundhed, psykisk sundhed, prostitution, vold samt misbrug) samt 2 tværgående områder (trivsel, mestringsevne). Det er disse indsatsområder, hvor mål for kvinderne defineres og som medarbejderne måler kvinderne på.

Metodisk blev fremhævet nogle forskellige tilgange; vi arbejder ikke stringent efter en særlig metode, men udnytter, at vi er en medarbejdergruppe, der repræsenterer en lang række fagligheder og at kvinderne er forskellige, og derfor kan have mest gavn af forskellige tilgange. De overordnede tilgange, der blev fremhævet og som bruges i Rederne i dag er: ’de små skridts metode’, den skadesreducerende tilgang, recovery-tilgangen samt den rettighedsbaserede tilgang.

Afslutningsvis blev medarbejdergruppen præsenteret samt de fysiske faciliteter og idéerne bag indretningen af Rederne, i forhold til at understøtte vores tilgange samt de værdier, de er båret af.

⁹ Lægger sig op af definitionen fra Socialstyrelsen (tidligere Servicestyrelsen), Stofmisbrug i socialfagligt perspektiv, 2010.